

Styrningen av det civila försvaret – mot handlingskraft eller en ineffektiv byråkrati?

Ingrid Gustafsson Nordin och Janet Vähämäki

Det civila försvaret utökas i allt snabbare takt och från politiskt håll betonas tempo och ”handlingskraft”: det är viktigt att uppbyggnaden av det civila försvaret inte fastnar i en långsam byråkrati. Samtidigt visar utredningar att styrningen av det civila försvaret riskerar att skapa just en ineffektiv byråkrati där planerings- och rapporteringsbördan hos beredskapsaktörerna växer. Hur ska man göra så att styrningen av det civila försvaret skapar ”handlingskraft” och inte fastnar i onödig byråkrati?

SEDAN 2022 HAR regeringen satsat mycket resurser på att bygga upp det civila försvaret. Med den så kallade ”Civila ramen” i regeringens totalförsvarsproposition för 2025-2030 tilldelades det civila försvaret öronmärkta pengar om 15 miljarder kronor för att öka förmåga och beredskap¹ vilket sedan ökades till 20 miljarder i budgetpropositionen för 2026². I det politiska narrativ som råder betonas att det är bråttom – Sveriges beredskap behöver stärkas, och det nu. Vid ett pressmeddelande i januari 2025 meddelar ministern för civilt försvar Carl Oskar Bohlin att regeringen har gett 53 myndigheter i uppdrag att ”säkerställa att de har förmåga att agera proaktivt och handlingskraftigt i hanteringen av såväl fredstida krissituationer som vid krig och krigsfara”³ Det som ska byggas upp med dessa nya resurser är ett handlingskraftigt, proaktivt och effektivt civilt försvar där tjänstemän agerar och där beslut ska fattas snabbt och inte fastna i segdragna, administrativa system.

Samtidigt växer kritiken mot styrningen av det civila försvaret. Kritiken handlar om att styrningen är just ineffektiv, otydlig, driver fram en ökad administration och riskerar att resultera i ett slags pappersberedskap. I en debattartikel skriver Sveriges kommuner och regioners ordförande Anders Henriksson att de stora ekonomiska satsningarna på civilt försvar riskerar att fastna i ”onödig byråkrati”⁴. Likaså menar både Riksrevisionen och Myndigheten för totalförsvarsanalys i sina utredningar att beredskapssektorerna hittills ägnat

onödigt mycket tid åt rapportering, uppgiftsinhämtning och planering⁵.

Utifrån styrningsforskningen är den framväxande byråkratin och det faktum att beredskapsarbetet (åtminstone hittills) tycks stanna vid administration inte oväntad. Genom Max Webers klassiska studier vet vi att byråkratier tenderar att bli självförstärkande och att administrativa system gärna expanderar. Studier har också visat att vid osäkerhet (till exempel i form av otydlig ansvarsfördelning och styrning) brukar tjänstemän i organisationer få en övertro på rationell planering och planföljande. Kompetenser och förmågor som efterfrågas och byggs upp är planering och ytterligare administration, och inte eget omdöme eller mod, som krävs för att våga agera⁶. Risken blir då att organisationerna missar (eller aldrig lyckas komma till) att bygga upp de förmågor som krävs för handlingskraftigt agerande.

Det civila försvaret består av en mängd aktörer och en stor del av dem är offentliga (statliga myndigheter, kommuner, regioner), de utgör alltså delar av den offentliga förvaltningen. Ett av de viktigaste värdena i demokratisk rättsstat är en stabil förvaltning som är regelstyrd, formaliserad och där det finns en tydlig ansvarsfördelning. Då fungerar den som skydd mot både korruption och politisering. Byråkrati, alltså planer och andra på förhand etablerade strukturer, är därför nödvändig som en motvikt till för snabba politiska svängningar.

1 Prop.2024/2025:34

2 Prop. Fi 2025/26:1

3 *Regeringen har gett 53 beredskapsmyndigheter i uppdrag att stärka sin beredskap - Regeringen.se* Hämtad 27 oktober 2025

4 *Kommunerna och regionerna kan inte trolla med knäna för att lösa beredskapen - Altinget* 13 januari 2025. Hämtad 27 oktober 2025.

5 MTFÅ 2025, RiR 2025

6 Alexius och Vähämäki, 2024

All byråkrati är alltså inte av ondo utan det som står på spel här är att hitta en styrning som skapar balans mellan ett rättssäkert och ett handlingskraftigt civilt försvar. Det behövs en förvaltning som följer regler och planer när det går men som också har förmåga att agera utifall att det inte finns svar på hur handling ska ske i en given situation. Frågan blir då: Hur skapas en styrning av det civila försvaret som är både rättssäker och handlingskraftig? Vad behövs för att förvaltningen inte endast ska ägna sig åt att formulera planer utan också bygga relevanta förmågor? Och vilken typ av förmågor skulle förvaltningens tjänstemän behöva ha för att kunna agera handlingskraftigt i snabbt föränderliga situationer, höjd beredskap och ytterst krig?

I den här texten gör vi en koppling mellan styrningen av civilt försvar och styrningen av den offentliga förvaltningen. Vi tolkar styrning brett: styrning kan vara formell genom till exempel regleringsbrev, instruktioner eller budgetar. Styrning kan också vara informell genom att aktörer tolkar signaler, på olika sätt gör sig styrbara eller att normer och kulturer formar verksamheter som inte kan styras med formella styrverktyg.

Styrning och byråkrati hänger ihop. Byråkratin bygger på vissa styrprinciper (hierarkier och regler till exempel). Men styrning kan också resultera i byråkratiska strukturer. I det följande presenterar vi tidigare forskning om styrning och byråkratisering av offentliga organisationer, samt hur tjänstemän vanligtvis gör när de upplever att styrningen och byråkratin är kontraproduktiv. Därefter kopplar vi dessa resonemang till den kritik som riktats mot styrningen av civilt försvar. Vi analyserar framför allt hur två rapporter (Myndigheten för totalförsvarsanalys 2024 och Riksrevisionen 2025) diskuterar styrningen och behov av förmågor i det civila försvaret. I den sista delen diskuterar vi de förmågor som kan behöva stärkas samt presenterar frågeställningar för fortsatt forskning på temat styrning av det civila försvaret.

OM BYRÅKRATISERINGENS DRIVKRAFTER

Enligt den tyske sociologen Weber, ofta kallad byråkratins fader, är en idealisk förvaltning en byråkrati med en hierarkisk organisation byggd på väldefinierade regler och med en tydlig arbetsfördelning. Tjänstemännen är rekryterade på grundval av sin kompetens och sina meriter och det finns en tydlig och förutsägbar befordringsgång där arbetet karaktäriseras av saklighet och objektivitet. Tjänstemännens

främsta uppgift är således att följa regler. Ett viktigt syfte med en byråkratisk organisation är att verksamheten ska kunna fungera oavsett vilket politiskt styre som råder. Den permanenta strukturen gör helt enkelt organisationen stabil och förutsägbar. Grundad som den var i planering, rationalitet och regler ansågs den byråkratiska organisationen också vara mycket effektiv⁷. I idealtypen är alltså byråkrati och effektivitet inte motsatser utan effektivitet kommer som resultat av en byråkratisk ordning.

Trots att Webers byråkratimodell har utvecklats och kritiserats under åren lopp, är mycket av vår samtida förvaltning fortfarande uppbyggd på dessa ideal. Och trots att byråkratin är tänkt att bidra till just effektivitet har orsaker till dess ineffektivitet eller självförstärkande roll diskuterats livligt i litteratur om styrning och förvaltning. Frågor som ställts är varför viss byråkrati tycks leda till mer byråkrati snarare än effektivitet och varför byråkratin konstant tycks öka.

Mer eller mindre styrning?

Över tid har olika förvaltningspolitiska reformer pendlat mellan att öka eller minska styrningen av förvaltningen. Byråkratin kan öka både på grund av för lite politisk kontroll och på grund av för mycket politisk kontroll, och samspelet mellan dessa kan bidra till ökad byråkrati⁸. Att byråkratin kan öka på grund av (för) lite politisk kontroll utgår från en idé om att byråkratin expanderar om den inte hålls i strama tyglar. Då statlig förvaltning inte har tydliga incitament att minska sina administrativa kostnader har många styrtrender efterliknat trender från privata näringslivet. Sedan 1980-talet har det genom olika reformer införts marknadsliknande incitament i styrningen av förvaltningen, såsom konkurrens mellan olika utförare av offentliga tjänster eller styrtekniker som resultatstyrning och ekonomistyrning. De senare har som syfte att säkerställa att verksamheterna ska planeras utifrån mål som man vill uppnå. Dessa mål ska sedan kontinuerligt följas upp med indikatorer, ekonomiska mått och utvärderingar. Uppföljningarna och mätningarna ska visa huruvida målen blivit uppfyllda eller inte och denna information ska sedan föda in i ny (mer effektiv) planering av verksamheten.

En vanlig slutsats i granskningar, uppföljningar och utvärderingar är att verksamheten som granskas inte varit tillräckligt effektiv och rekommendationerna landar då i slutsatser om att det behövs mer detaljerad styrning genom

7 Weber, 1947

8 Hall 2025

ökad granskning, mätning och uppföljning för att veta var i verksamheten det brister. Syftet med den ökade granskningen och uppföljningen är att öka effektiviteten. I detta synsätt finns en grundläggande idé om att det faktiskt är fullt ut möjligt att inhämta information om de flesta aspekter inom olika typer av verksamheter och att mer precisa mätningar, uppföljningar och utvärdering ska kunna ge svaret på om verksamheten faktiskt är effektiv eller ej. När utvärderingarna och rapporterna kräver mer precisa förklaringar initieras ofta nya granskningar och studier; nya granskningsorgan kan tillsättas för att granska de förra. Över tid slår pendeln av (för) lite politisk kontroll alltså över till strukturer där det utvecklas (för) mycket politisk kontroll som i sin tur bidrar till en ökad byråkrati som i sin tur resulterar i reformer för att minska byråkratin.

Mönstret med att politisk kontroll lätt blir självförstärkande har lett till diskussioner om att vi lever i ett ”administrationssamhälle”⁹ eller ett ”granskningsamhälle”¹⁰ där granskning leder till mer granskning som leder till mer granskning. Forskning om offentliga organisationer har också visat att anställda använder en stor del av sin tid för att göra sig ”granskningsbara”¹¹. I vissa fall finns tendenser till ett slags hyper-version av detta, där granskning görs på granskning och man börjar mäta måtten och kvalitetssäkra kvalitetssäkringen¹². När man börjar mäta måtten och granska granskningen kommer till slut styrningen långt ifrån den praktiska kärnverksamheten.

Förklaringar till den ökade byråkratin finns också i det faktum att tjänstemän i förvaltningen idag är satta att göra många och olika saker. Dels har förvaltningen och dess tjänstemän krav på sig att vara styrbara i förhållande till de folkvalda enligt vår representativa demokrati, dels ska de vara lyhörda för våra rättsordningar¹³. I förvaltningen finns också stora krav att involvera många olika typer av aktörer och samordna olika processer i syfte att komma till väl underbyggda beslut. Uppbyggandet av välfärdsstater i olika länder har också lett till ökad byråkrati – det behövs personal som administrerar

välfärdssystemen, administrerar nya reformer, kontrollerar utbetalningar och omsätter politiska beslut till genomförbara program. Förvaltningen kräver därför olika professioner för att sköta olika uppgifter, vilket gör att antalet ”experter” i förvaltningen ökat kraftigt de senaste decennierna. I takt med att styrningen av förvaltningen blir allt mer komplex och omfattande har dessa experter över tid utvecklats till att bli generalister snarare än specialiserade handläggare, de är experter på att hantera organisationer – jurister, controllers och managers – något som i litteraturen kallas ”organisationsprofessionella” eller ”managementbyråkrater”¹⁴. Kritik i litteraturen har förts fram om att de professionaliserade stödfunktionerna såsom IT, HR, ekonomi och kommunikation växt sig starkare¹⁵ och att byråkratin ökar för att olika organisationsprofessionella grupper expanderar och skapar nya ytor att hantera¹⁶.

Vad går det då att göra när byråkratin växer och/eller upplevs som kontraproduktiv? Några vanliga lösningar är att införa reformer som förenklar regelverket eller försöka minska antalet administratörer. Det är oklart hur väl dessa reformer de facto lyckats minska på den administrativa bördan. Inom biståndsområdet finns forskning som visar på hur tjänstemän i hårt byråkratiserade miljöer faktiskt lyckas navigera och hitta en slags jämnvikt mellan å ena sidan ett ”hyperbyråkratiskt” tillstånd med strikt regelföljande där en stor del av arbetsuppgifterna handlar om att mata in data i systemen och å andra sidan undvikandet av ett ”hyperpragmatiskt” tillstånd där beslut istället tas ad hoc-mässigt och där riskerna är korruption och nepotism. Forskningen har visat att de flesta tjänstemän är oroliga att hamna i något av dessa två extremer och att de därför utövar pragmatisk byråkrati – det vill säga de följer regler rationellt när det är möjligt och pragmatiskt när det behövs¹⁷. Tjänstemännen väljer således att ta ett större ansvar för själva kärnuppgiften och lyckas hitta en pragmatisk medelväg, trots ett hårt byråkratiserat system. För att agera som pragmatiska byråkrater krävs förmågor som exempelvis mod, gott omdöme att navigera och prioritera bland arbetsuppgifter och regler, och en god kommunikationsförmåga.

9 Forsell Iwarsson Westerberg, 2014

10 Power, 1999

11 Ek, 2012

12 Gustavsson, Gustafsson Nordin och Tamm Hallström 2022

13 Statskontoret, 2024

14 Hall, 2012

15 Agewall, et al 2017; Bornemark, 2018; Alvesson, 2021

16 Evetts, 2009

17 Alexius och Vähämäki, 2024

Styrningen av det civila försvaret

Sedan Rysslands fullskaliga invasion av Ukraina 2022 har det svenska totalförsvaret, både den militära och den civila delen, vuxit kraftigt. Regeringen har beslutat om 12 beredskapssektorer vars uppgift är att samordna aktörerna inom sektorerna och på de flesta myndigheter, kommuner och regioner finns nu beredskapshandläggare som hanterar uppgifter med att planera och administrera beredskapsfrågor.

I och med den stora satsningen och nya organiseringen av totalförsvaret har området också blivit ett eget granskningsområde. Regering och riksdag har länge haft Riksrevisionen, ESV, FOI och MSB som skapar kunskapsunderlag och sedan 1 januari 2023 finns Myndigheten för totalförsvarsanalys som har i uppdrag att ”följa upp, analysera och utvärdera verksamheten inom totalförsvaret samt att bistå regeringen med kvalificerat kunskapsunderlag”. Sammantaget har ett flertal granskningsrapporter och utredningar gjorts på totalförsvaret sedan 2015 och enligt Riksrevisionen har det mellan 2015-2024 genomförts eller pågår omkring 40 utredningar inom krisberedskap och civilt försvar¹⁸. Under samma tidsperiod har regeringen utfärdat över 600 regeringsuppdrag inom området civilt försvar¹⁹. Utöver dessa särskilda uppdrag och utredningar är myndigheterna i sina reguljära rutiner satta att ta fram mycket underlag till regeringen och MSB. På årlig basis ska myndigheterna till exempel redovisa vilka förmågehöjande åtgärder de vidtagit, resultaten av dessa, vad som planeras för att stärka förmågan samt ge en bedömning av vilken förmåga myndigheten har. Många uppdrag går in i varandra och offentliga aktörer har flertalet parallella delvis överlappande rapporteringsuppdrag²⁰.

Denna typ av återrapportering, uppföljning, bedömning och redovisning av åtgärder är exempel på styrning där konsekvensen blir att organisationerna börjar rusta sig för att göra sig styr- och granskningsbara. Det civila försvaret är med andra ord ett område som expanderar snabbt och som också utvärderas, utreds och mäts allt mer. Men vad resulterar styrningen i?

En sammanfattande bild av de utvärderingar som gjorts av styrningen av det civila försvaret visar att myndigheter, kommuner, regioner och länsstyrelser hittills byggt upp mycket administration. Många beredskapsaktörer har

fokuserat sitt arbete på att förstå styrsignaler och att rapportera till varandra, samt till att göra översiktliga planer om förmågeuppbyggnad. Samtliga utredningar pekar dock på att aktörerna inte hittills byggt upp tillräckliga faktiska förmågor för att de facto kunna hantera en kommande kris, höjd beredskap eller ytterst krig²¹. Riksrevisionen som granskat styrningen och organiseringen av det civila försvaret konstaterar kort och gott i sin rapport att ”Förmågan i totalförsvaret är alldeles för låg”²². Riksrevisionens granskning kritiserade beredskapsaktörerna för att inte i tillräcklig höjd grad ha ägnat sig åt förmågeuppbyggnad. Det konstaterades också att det är otydligt vem som ska ha ansvar för vad och vad den berörda organisationen skulle ha för uppgift i höjd beredskap. Riksrevisionen ser dock en klar förbättring från 2022 och framåt.

Riksrevisionen pekar i sin kritik framför allt på regeringens styrning och menar att styrningen varit på en övergripande nivå med abstrakta politiska mål vilket inneburit svårigheter för myndigheter att veta vad de ska åstadkomma. Riksrevisionen menar att de politiska målen för det civila försvaret inte ger någon närmare inriktning för arbetet och att planeringsanvisningarna inte gett tillräcklig tydlighet för vad myndigheterna förväntas uppnå. Vidare menar de att det saknas operationaliserade nedbrutna mål som aktörer inom sektorn ska redovisa mot och att de stora kraven på återrapportering har inneburit att resurser lagts på det i stället för att bygga förmåga. Regeringen kritiserar också för att inte i tillräcklig utsträckning använt sig av myndighetsdialogen för att förtydliga vad som förväntas av myndigheterna. Med andra ord kritiserar regeringen för att ha styrt för lite. Kritik riktas därmed mot att styrning och uppföljning inte har genomförts på ett effektivt sätt för att det sammantagna arbetet ska leda till förväntade resultat.

Sammantaget menar Riksrevisionen att det saknas tydliga anvisningar om vad det civila försvarets mål innebär för myndigheternas egna verksamheter. Riksrevisionen menar också att även myndigheterna önskar mer och tydligare styrning. I linje med myndigheternas önskemål rekommenderar Riksrevisionen regeringen att åtgärda otydligheter i styrningen av vad som ska åstadkommas (det vill säga vara mer precisa

18 RiR 2025

19 RiR 2025

20 RiR 2025

21 MTFÅ, 2025; FM/MSB, 2023; RiR, 2025, SOU 2024:65

22 RiR 2025 s.5

kring vad de vill), åtgärda otydligheter i ansvarsfördelningen och säkerställa långsiktig finansiering till området.

MTFA ger i sin granskning²³ en bild av vad beredskapsmyndigheterna hittills ägnat sig åt inom ramen för beredskapsarbetet. Enligt MTFA upplever myndigheterna att den samlade mängden rapporteringar och uppgiftsinhämtningar inom sektorn som ”mycket arbets- och tidskrävande”. Sektorerna har bland annat lagt mycket tid på att ta fram ”grunddokument”, en tioårig plan, årsarbetsplan, utbildnings- och övningsstrategi samt en risk och sårbarhetsbedömning. Sektorsmyndigheterna menar i rapporten att styrningen varit otydlig och att man hittills därför ägnat mycket tid åt att ”tolka och definiera innebörden av sektorsansvaret”²⁴ samt att samverka med varandra. Mycket tid har gått till att identifiera och planera gemensamma åtgärder och underlag och att rapportera till varandra, till MSB, regeringen och Försvarsmakten. Enligt MTFA:s analys är det därför framför allt själva rapporteringen och planeringen i sig som tagit tid och att det är på grund av detta som myndigheterna inte hunnit med det praktiska, förmågeskapande arbetet. MTFA ger i sin rapport inga konkreta lösningar och rekommendationer men de menar att det inte är brist på finansiering för arbetet som är problemet. Att lyckas navigera i det som beskrivs som en otydlig styrning med mycket krav på återrapportering tycks vara en uppgift som tjänstemännen och organisationerna behöver hantera själva.

Både problematiken och lösningarna som presenteras av Riksrevisionen och MTFA kan kopplas till mönstret som riskerar att driva en ökad byråkrati²⁵. Riksrevisionen menar att styrningen inte är tillräcklig och att mer styrning och tydligare ansvarsfördelning bland annat i form av nedbrutna mål och mer riktad uppföljning behövs för att öka effektiviteten i det civila försvaret. MTFA menar dock att den styrningen som redan finns innebär en stor administrativ börda. Relaterar vi denna utveckling till Halls och annan tidigare forskning om byråkratisering i organisationer, finns fog för att förvänta sig att rekommendationerna om just att skapa nya strukturer får mål och resultatstyrning riskerar att skapa ytterligare byråkratisering i form av nya system och nya rapporteringsstrukturer hos beredskapsaktörerna. Visserligen kan systemen hjälpa aktörerna att åtminstone på

sikt bygga faktiska förmågor men vanligtvis behöver fokus under uppbyggnadsfasen av nya system läggas just på systemen²⁶. Dessa system behöver också ofta nya typer av experter eller organisationsprofessionella²⁷, såsom civila försvarsadministratörer, beredskapshandläggare eller planeringsansvariga. Detta är roller och anställningar som växer fram hos beredskapsaktörerna i olika utsträckning. Risken blir att de förmågor som framförallt byggs upp då är förmågor för att hantera nya system och inte förmågor som behövs för handlingskraftigt agerande.

Att styra mot ett handlingskraftigt och rättssäkert civilt försvar

Det civila försvaret i Sverige är inne i en expansiv fas – nya organisationer och fler uppgifter tillkommer i snabb takt. I den här texten har vi relaterat styrningen av det civila försvaret till forskningen om byråkratisering av offentliga organisationer. Den politiska viljan är att satsningarna på det civila försvaret inte ska fastna i ineffektiv byråkrati, samtidigt som det har kommit kritik mot att styrningen av det civila försvaret visar tendenser till att fastna i just administration och planering, snarare än den efterfrågade handlingskraften.

Givet att både styrningen och expansionen av det civila försvaret är i en mycket formativ fas är det för tidigt att dra några slutsatser av styrningens resultat. Vad vi har gjort i denna text är att analysera kritiken och lösningarna som kommit i två granskningsrapporter (Riksrevisionen och Myndigheten för totalförsvarsanalys) och relatera den till tidigare forskning. Att hitta en balans i lagom mycket utvärdering, rapportering och mätning tycks svårt. Regeringen behöver information om hur beredskapsarbetet och förmågeuppbyggnaden går, samtidigt riskerar en alltför stor efterfrågan på just sådan information (i form av återrapportering på regeringsuppdrag, förmågebedömning och olika typer av mätningar) att bromsa precis den uppbyggnad som man önskar styra fram.

Det torde vara en prioriterad forskningsuppgift nu att empiriskt studera styrningens effekter på det civila försvarets förmåga och beredskap. Än så länge finns inte empiriska studier att luta sig mot gällande styrningens effekter på det

23 MTFA 2025

24 MTFA 2025, s.51

25 Hall, 2025

26 Vähämäki, 2017

27 Hall, 2012

civila försvaret och det bör göras jämförande studier för att få fram variation – mellan olika delar av den offentliga förvaltningen (statliga myndigheter, regioner, kommuner) och mellan olika beredskapssektorer. Den stora frågan kvarstår alltså att empiriskt besvara: hur skapas styrning som bidrar till en både rättssäkert och handlingskraftigt civilt försvar? Hur skulle styrning för en pragmatisk byråkrati inom det civila försvaret se ut? Vi föreslår fortsatta empiriska studier som undersöker balansen mellan både ett rättssäkert och demokratiskt, regelstyrt och transparent civilt försvar och ett civilt försvar som i höjd beredskaps kan visa handlingskraft, där den politiska styrningen är varken för mycket eller för lite. Det behövs studier på hur beredskapsarbetet fungerar i praktiken och för att skapa kunskap om hur den pragmatiskt

byråkratiska kompetensen hos tjänstemän i förvaltningen kan utvecklas bör det även göras fler studier på hur tjänstemän faktiskt agerar i situationer de upplever som överbyråkratiserade inom ramen för beredskapsuppbyggnad.

Vi föreslår även empiriska studier på byråkratiseringen som den nuvarande styrningen riskerar att skapa. Vi har i denna text pekat på några risker och tendenser baserat på tidigare forskning inom andra sektorer men nu behövs empiriska studier på hur det faktiskt förhåller sig inom det civila försvaret. Det behövs också studier på vad det är för experter och professioner som tas in i den snabbt växande sektorn – vilka roller de har, vilket ansvar de får och vilken kunskap det förväntas bidra med till uppbyggnaden av det civila försvaret. ■

Ingrid Gustafsson Nordin är disputerad i ämnet Offentlig förvaltning och forskar om styrning, ansvar och reglering i och mellan organisationer.

Janet Vähämäki är disputerad i företagsekonomi och forskar om styrning och förvaltning. Hon har bland annat skrivit om regler och kontrollsamhällets implikationer och om hur tjänstemän navigerar vid målkonflikter.

Referenser:

- Agevall, L., Jonnergård, K., och Krantz, J. (2017). Frihet under ansvar eller ansvar under tillsyn? – Om dokumentstyrning av professioner. Linnaeus University Press.
- Alvesson, M. (2021). Dumhetsparadoxen. Fri tanke.
- Alexius, S. och Vähämäki, J. (2024a). Obsessive Measurement Disorder or Pragmatic Bureaucracy?: Coping with Uncertainty in Development Aid Relations. Emerald.
- Bornemark, J. (2018). Det omätbaras renässans. En uppgörelse med pedanternas världsherravälde. Volante.
- Bendix, Reinhard (1956), *Work and Authority in Industry*. New York: Wiley.
- Ek (2012). De granskade. Om hur offentliga verksamheter görs granskningsbara. Doktorsavhandling, Göteborgs Universitet.
- Evetts, Julia (2009), *New Professionalism and New Public Management: Changes, Continuities and Consequences*, *Comparative Sociology* 8(2): 247–266.
- Forsell, Ivarsson Westerberg (2014) *Administrationssamhället*. Studentlitteratur.
- Försvarsmakten och MSB (2023). Krigets krav – En samlad bedömning av förmågan inom totalförsvaret. MSB 2022-08173-31
- Hall (2025). Varför ökar den offentliga byråkratin i Sverige? Kriterium. Lund University.
- Hall (2012). *Managementbyråkrati: organisationspolitisk makt i svensk offentlig förvaltning*. Liber
- MSB (2025). Det civila försvaret -På frammarsch!. Kompletterande öppen rapport till 2025 års redovisning av regeringsuppdrag (Fö 2023/00750)
- MTFA (2025). Beredskapssektorernas utveckling. Huvudrapport. Delredovisning 4 av regeringsuppdraget att utvärdera implementeringen av den nya strukturen för civilt försvar och samhällets krisberedskap.
- Power (1999). *The Audit Society -Rituals of Verification*. OUP Oxford.
- Regeringens skrivelse 2024/25:206. Riksrevisionens rapport om den statliga styrningen av det civila försvarets uppbyggnad.
- Riksrevisionen (RiR) (2025). Den statliga styrningen av det civila försvarets uppbyggnad. RiR 2025:4
- SOU 2024:65. Kommuners och regioners grundläggande beredskap inför kris och krig. Betänkande av utredningen om kommuners och regioners beredskap. Stockholm.
- SOU 2021:2. Struktur för ökad motståndskraft. Stockholm.
- Statskontoret (2024). Regler och riter – Hur myndigheter kan arbeta för en god förvaltningskultur. Ale tryckteam: Statskontoret: Om offentlig sektor.
- Tamm Hallström Kristina, Gustafsson Nordin, Ingrid och Gustavsson, Martin (2022). Från rationalisering till hyper-rationalisering. Kännetecken, konsekvenser och möjliga motståndsstrategier. *Organisation och Samhälle* nr 2 2022.
- Weber (1947) *The Theory of Social and Economic Organization*.

